

Fra TTs forpåsketur i Sylan. Foto: Karl Sellgren

Dagsturen "Vassfjellet på langs" er en av TTs klassikere. Her fra lunsjen på Vassfjellhytta. Foto: Karl Sellgrens billedarkiv

Forord

På 1900-tallets siste nyttårsfeiring ble hundrevis av vardebål tent på bergknauser, åskammer og fjelltopper over hele landet for å hilse det nye året, århundret og årtusenet velkommen. Trondhjems Turistforening gikk inn i sitt tredje århundre og markerte dette ved arrangementet omkring varden på Våttakammen i Trondheim. Her, som i årboka trakk ilden også linjer langt tilbake i det årtusenet som tok slutt denne kvelden. Forfatteren av artikkelen, "Vardebål i tusen år", tar deg med på en historisk vandring blant varder i brann, en mer enn tusenårig tradisjon i Norge som varsel om krig og ufred.

Når du nå begir deg ut på tur med TT-årboka som veileder, skulle det være noe for en hver smak, enten du er liten eller stor. Årboka tar deg med både i velkjente spor og i avstikkere langt fra opptråkkede stier og leder i vei til nye steder inn i ukjent terreng.

Ekspedisjonene som er beskrevet i artiklene "Skitur øst for den store bre" og "Så gikk de gamle hjem" er veldig forskjellige, men beskriver begge gleden, spenningen og utfordringen ved å planlegge og gjennomføre lengre turer. Neste artikkel, "How to learn english – while walking on the moors", får du være med en norsk familie på deres tur til England, hvor de kombinerte "fjelltur" og "engelskkurs".

Barnefamiliene er i ferd med å "invadere" den midt-norske fjellheimen. TT merker at det stadig er en økning i besøket av barnefamilier på de hyttene som er lettest tilgjengelig. Og som barnefamiliene på hyttene, så årboka vår. Du får være med Audun, som er 4 1/2 år gammel og nesten like lang som skiene sine, til Barnas Naturverden. En skitur som tydeligvis har gjort inntrykk på et åpent barnesinn.

I neste "barneartikkel" deler to erfarne veiledere i Barnas Turlag sine erfaringer med barn på tur i skog og fjell. Her kan det være et og annet nyttig tips å ta med seg for å gjøre turen "lettere" og morsommere for liten og stor.

Beveren er også en liten krabat som setter tydelige spor etter seg. Og spor har han satt såvel i årboka som i Bymarka. "Beverspor i Bymarka" er en artikkel som viser at dette er en aktiv kar som slett ikke bor langt borte.

Under vignetten "Gammel årgang" har vi hentet artikkelen "En skitur i Sylstraktene påsken 1927" av Axel Guldahl, fra "På skidor", organ for "Föreningen för Skidlöpningsens främjande i Sverige" fra 1928. Dette er

en beretning fra en påsketur som utviklet seg dramatisk. Turen startet fra Storlien og var planlagt å ende opp på Røros etter 5 dager i fjellet, men... I tillegg til dette kan vi friste med en vakker opplevelse av planter fra Trollheimen og Sylan, samt informasjon om TTs nye hytte, Viongen, jakt og fiske i Trøndelag og en presentasjon av Statskogs utleiehytter. Og lurer du på hva som får ti fjortiser til å reise til fjells, så får du også svar på det.

Til slutt kan du rekapitulere 1999 sesongen i ord og bilder gjennom årsberetningen.

Årbokkomiteen i Trondhjems Turistforening

Maria Sand	Erik Stabell	Reidar Dahl
Per Christiansen	Jonny Remmereit	

Vardebål i tusen år

Nyttårsaften 1999 ble hundrevis av vardebål tent på bergknauser, årskammer og fjelltopper over hele landet for å hilse det nye året, århundret og årtusenet velkommen. TT deltok også i dette og ledet en del av arrangementet omkring varden på Våttakammen i Trondheim. Her, som alle andre steder, trakk ilden også linjer langt tilbake i det årtusenet som tok slutt denne kvelden. Varde, eller vete, i brann har en eldgammel, mer enn tusenårig tradisjon i Norge som varsel om krig og ufred.

Nyttårsaften 1999 var budskapet et helt annet, men de flakkende flammene i vintermørket denne kvelden fikk likevel tankene til å fly, langt i tid og rom, til tider da bålet oppe på åskammen satte et støkk i folk og ga bud om harde tider.

Tradisjonen med de gamle varslingsvarden kan føres tilbake til midten av 900-tallet, da Håkon den gode fikk i stand en hærordning for hele landet, leidangen. Denne ordningen var basert på at mindre områder, skipreider, skulle mønstre et visst antall mann og utstyr til de langskipene som fylkene forpliktet seg til å holde i beredskap. De 10 småfylkene i nåværende Sør- og Nord-Trøndelag var delt i ca. 75 skipreider, som tilsammen skulle stille med ca. 90 langskip.

En viktig del av leidangsordningen var varslingsystemet, med "veter (ildvarde)" på de høye fjellene, slik at en kunne se fra det ene til det andre, som det heter hos Snorre i "Håkon den godes saga". Snorre viste til at "folk sier at på sju netter gikk hærbudet fra sønste veten til det nordligste tinglaget på Hålogaland".

Allerede i 955 fikk kongen imidlertid erfare at varslingsmetoden ikke var perfekt. I det året kom Eirikssønnene på fiendtlig hærferd sørfra med mange skip og stort mannskap. De nådde Agder og seilte nordover langs Vestlandet, - uten at varden ble tent. Etter slaget på Rastarkalv kom det fram at vardevaktene på Agder var vant til at ildsignalet kom østfra, ikke at de skulle være de første til å varsle en fiendtlig flåte. Noe av årsaken til at systemet sviktet dette året, var også de harde bøkene som kongen hadde satt for å tenne varden uten grunn, hele 40 mark, som tilsvarer verdien av en gård med beite for 13-14 kyr. Trolig var denne bestemmelsen alt tatt en del i bruk, slik at den skapte større frykt enn straffen for ikke å tenne varden når de skulle, som gikk ut på at vaktene ble lyst utlegd, dvs. fredløse.

Av Per
Christiansen